

KS. MATEUSZ KOWALSKI – LUBLIN

DUSZPASTERZE POLONIJNI DIECEZJI RZESZOWSKIEJ W LATACH 1992-2024

Wkład Kościoła rzeszowskiego w duszpasterstwo polonijne jest tematem poniekąd świeżym, gdyż diecezja istnieje dopiero od 1992 roku. Jednak w czasie tych kilkudziesięciu lat księża rzeszowscy wyraźnie zaznaczyli swoją obecność na tym gruncie duszpasterskiej posługi Kościoła. Mimo wielu informacji i świadectw mówiących o tym temacie brakuje nadal całościowego ujęcia tej kwestii. Często dostępne materiały rzucają światło jedynie na pojedynczych duszpasterzy. W niniejszym artykule postaram się zebrać i usystematyzować informacje na temat duszpasterzy polonijnych należących do duchowieństwa diecezji rzeszowskiej. W swoich badaniach posługiwałem się opracowaniami dotyczącymi poszczególnych osób, parafii czy duszpasterstw. Analizowałem także dostępne dokumenty, artykuły prasowe, zawartość gazetek parafialnych oraz informacje publikowane na stronach internetowych parafii polonijnych. Ważną częścią mojej pracy były także rozmowy z samymi duszpasterzami, gdyż zdecydowana większość z nich jeszcze żyje.

KS. MATEUSZ KOWALSKI – kapłan diecezji rzeszowskiej, wikariusz parafii Matki Bożej Królowej Polski w Rzeszowie, magister teologii (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie 2015), licencjat teologii z zakresu historii Kościoła (Katolicki Uniwersytet Lubelski), doktorant na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W swoich badaniach skupia się nad historią diecezji rzeszowskiej oraz dziejami polskiej emigracji i losami Polonii. Współpracuje z Ośrodkiem Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL. ORCID: 0000-0002-6215-5863. Kontakt: matkowalski@autograf.pl.

W niniejszym tekście treści podzielone są na trzy zasadnicze części. W pierwszej przybliżę nieco istotę i historię duszpasterstwa polonijnego w Polsce, w które wpisuje się nowopowstała diecezja rzeszowska. W drugiej części zreferuję swoje poszukiwania dotyczące poszczególnych państw i duszpasterzy tam pracujących. W tej części ukazać kto, kiedy i w jakich okolicznościach posługiwał Polonii w poszczególnych krajach. W ostatniej części przybliżę sylwetki zmarłych już duszpasterzy.

1. Historyczna konieczność duszpasterstwa polonijnego.

Migracje były obecne od samego początku istnienia ludzkości. W ostatnich wiekach zjawisko to nabrało jednak znacznie większych rozmiarów. W przypadku Polski intensywna emigracja rozpoczęła się w okresie zaborów. Czas Wielkiej Emigracji, zapoczątkowany głównie przez represje po powstaniu listopadowym, otworzył epokę exodusu Polaków szukających „nowego życia” w „nowym świecie”. Innym bolesnym powodem wzmożonej migracji Polaków od XIX wieku były masowe deportacje, głównie na Wschód. Procesy te stanowiły początek wspólnot polonijnych na wychodźstwie. Od XIX wieku można zaobserwować stały proces tworzenia nowych skupisk Polaków poza granicami ojczyzny oraz ewolucję już istniejących wspólnot¹.

Dynamicznie rozwijające się społeczności polskie, znajdujące się na terenach historycznie nienależących do Polski, a po odzyskaniu przez nią niepodległości – poza jej granicami, stały się miejscem pielęgnowania polskiej kultury. Już w połowie XIX wieku dostrzeżono konieczność szczególnej troski duszpasterskiej w środowiskach polonijnych. Ten czas nie był jednak sprzyjający dla rozwoju polskiego duszpasterstwa za granicą. Ograniczenia wynikały zarówno z restrykcji nałożonych przez zaborców, jak i faktu, że polskie duszpasterstwo za granicą stanowiło pewne novum w ówczesnych praktykach kościelnych. Od 1919 roku, kiedy odbyła się pierwsza konferencja polskiego Episkopatu, aż do 1936 roku temat polskiej emigracji i troski duszpasterskiej o nią był obecny na wszystkich posiedzeniach, co świadczyło o randze tej sprawy².

Kolejnym bodźcem do wzrostu polskiej emigracji były zmiany po II wojnie światowej. Fala migracji ekonomicznej i politycznej, jak również przymusowe

1. Por. E. Gigilewicz, *Polonia*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 15, Lublin 2011, k. 1135-1136; E. Walewander, *Wielka Emigracja*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 20, Lublin 2014, k. 494-495; S. Jeż, *Konieczność współpracy duszpasterstwa emigracyjnego z ojczyzną i krajem. Polska Misja Katolicka – najstarsza na świecie*, w: *Polacy i ich duszpasterze we Francji. Studia i Szkice*, red. J. Gołębiewski, P. Sieradzki, S. Zych, Rzeszów-Lublin 2019, s. 7-9.
2. Por. J. Szymański, *Polonijne Duszpasterstwo*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 15, Lublin 2011, k. 1141.

przesiedlenia oraz zmiany granic państw, wpłynęły na rozwój duszpasterstwa polonijnego. W tym czasie duszpasterstwo to zaczynało nabierać bardziej zorganizowanych struktur. Pierwszym Protektorem Wychodźstwa mianowano bp. Józefa Gawlinę³, a po jego śmierci prymas Polski kard. Wyszyński utworzył urząd delegata ds. duszpasterstwa emigracji. Delegatami byli kolejno: kard. Władysław Rubin (1964-1980)⁴, abp Szczepan Wesoły (1980-2003), bp Ryszard Karpiński (2003-2008), bp Zygmunt Zimowski (2008-2010), bp Wojciech Polak (2010-2011), bp Wiesław Lechowicz (2011-2022), a obecnie bp Piotr Turzyński (2022-)⁵.

Duszpasterstwo polonijne jest szczególnym punktem uwagi członków Zgromadzenia Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa (Zmartwychwstańców) oraz założonego przez kard. Augusta Hlonda oraz ks. Ignacego Posadzego Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej (Chrystusowców). Wielki wkład w to dzieło mają również inne zgromadzenia zakonne oraz prawie wszystkie diecezje w Polsce, w tym diecezja rzeszowska⁶.

1.1. Początki diecezji rzeszowskiej i jej wkład w duszpasterstwo polonijne.

Na mocy bulli *Totus Tuus Poloniae Populus* św. Jana Pawła II z 25 marca 1992 roku z części diecezji przemyskiej i tarnowskiej powstała nowa diecezja ze stolicą w Rzeszowie. Jej pierwszym biskupem został ówczesny biskup pomocniczy krakowski oraz biskup tytularny Petrusy – Kazimierz Górny. Prezbiterium nowoutworzonej diecezji stanowili księża inkardynowani dotychczas do diecezji przemyskiej lub tarnowskiej, w tym ci, którzy po utworzeniu diecezji posługiwali w parafiach wchodzących w skład diecezji rzeszowskiej. Wśród kapłanów nowej diecezji znaleźli się również ci posługujący na stałe poza granicami Polski – misjonarze oraz duszpasterze Polonii. W ten sposób już w momencie powstania młoda diecezja miała swoich kapłanów w duszpasterstwie Polaków za granicą⁷.

3. Por. P. Taras, *Gawlina Józef Feliks*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 5, Lublin 1989, k. 897-897.

4. Por. J. Szymański, *Rubin Władysław*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 17, Lublin 2012, k. 51.

5. Por. J. Szymański, *Duszpasterstwo polonijne – próba definicji*, w: *W kręgu badań nad Polonią i duszpasterstwem polonijnym*, red. S. Zych, B. Walicki, Lublin-Sokołów Małopolski 2015, s. 65-67.

6. Por. J. Szymański, *Polonijne Duszpasterstwo*, k. 1141-1146, Z. Kaczmarek, *Chrystusowcy*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 3, Lublin 1985, k. 337; B. Micewski, *Zmartwychwstańcy*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 20, Lublin 2014, k. 1457-1458.

7. Por. E. Gigilewicz, *Totus Tuus Poloniae Populus*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 19, Lublin 2013, k. 924-925; A. Motyka, *Zarys dziejów diecezji rzeszowskiej*, w: *Schematyzm jubileuszowy diecezji rzeszowskiej 2016/2017*, red. J. Buczek, Rzeszów 2017, s. 16-17; Tenże, *Redemptor Hominis, Dziesięciolecie diecezji Rzeszowskiej (1992-2002)*, Rzeszów 2002, s. 9-12.

Według najstarszego schematyzmu diecezji rzeszowskiej z 1992 roku w duszpasterstwie polonijnym pracował jeden kapłan – ks. Augustyn Lenart, który posługiwał w Belgii. Z czasem w duszpasterstwo polonijne angażowali się kolejni duszpasterze. W ciągu 32 lat istnienia diecezji rzeszowskiej kapłani pełnili posługę wobec polskich emigrantów w takich krajach jak: Belgia, Niemcy, Austria, Francja, Irlandia, Wielka Brytania oraz Stany Zjednoczone⁸.

2. Księża diecezji rzeszowskiej wśród Polonii

2.1. Praca wśród Polonii belgijskiej

W duszpasterstwie Polonii belgijskiej pracował jeden kapłan diecezji – ks. Augustyn Lenart. Swoją posługę pełnił w latach 1988-2012, od 1992 roku jako kapłan rzeszowski. Mając doświadczenie pracy misyjnej w Kamerunie oraz posługi proboszcza w diecezji przemyskiej, wyjechał do Belgii. W trakcie pracy dla Polonii pełnił funkcję proboszcza w parafii św. Bavona w Chaumont-Gistoux oraz parafii Najświętszej Maryi Panny w Longueville. Został zapamiętany jako dobry organizator życia parafialnego oraz gospodarz. Był także organizatorem wigilii dla polskich księży pracujących w Belgii. W 2012 roku ks. Lenart przeszedł na emeryturę i wrócił do Polski⁹.

2.2. Praca wśród Polonii niemieckiej

Pierwszym kapłanem nowopowstałej diecezji, który podjął pracę wśród Polonii, był ks. Józef Chamik¹⁰. W 1993 roku wyjechał do Niemiec, gdzie rozpoczął pracę w duszpasterstwie polonijnym w Paderborn. Jako kapłan rzeszowski pracował w Niemczech do 31 marca 2003 roku, kiedy to inkardynował się do diecezji Mainz (Moguncja), kontynuując jednocześnie swoją posługę wśród Polaków¹¹.

8. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 1992-2024.

9. Por. A. Motyka, *Ks. Augustyn Lenart. Z misją kapłańską w kraju i za granicą*, „Niedziela Rzeszowska”, nr 14 (940), 03.04.2016, s. V; T. Kołodziej, *Parafia Dąbrówka-Gamrat 1995-2015*, Dąbrówka 2015, s. 100.

10. Ks. Józef Chamik święcenia kapłańskie przyjął 24 czerwca 1984 roku. Do momentu powstania diecezji rzeszowskiej był kapłanem diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego.

11. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 1993-2003.

2.3. Praca wśród Polonii austriackiej

Praca rzeszowskich księży z Polonią w Austrii, związana z diecezją Graz-Seckau, trwa nieprzerwanie od 2001 roku. Od tego czasu rzeszowscy duchowni sprawują opiekę duszpasterską nad mieszkającymi tam Polakami. Pierwszym, który został mianowany duszpasterzem Polaków w Grazu, był ks. Maciej Trawka¹². Do tego czasu funkcję tę pełnili ojcowie dominikanie z konwentu w Grazu, a duszpasterstwo koncentrowało się przy dominikańskim (obecnie poddominikańskim) kościele pw. Niepokalanego Serca Maryi na Münzgraben. Ks. Trawka pełnił tę funkcję, jednocześnie kontynuując studia specjalistyczne na uniwersytecie w Grazu. W dokumencie nominacyjnym określono, że Msze św. w języku polskim mają odbywać się co drugą niedzielę¹³. W piśmie z 22 października 2004 roku wikariusz generalny polecił kontynuowanie pracy ks. Trawki kolejnemu rzeszowskiemu duszpasterzowi – ks. Józefowi Kasprzakowi¹⁴, a po nim posługę tę przejął ks. Władysław Zdeb¹⁵, również kapłan diecezji rzeszowskiej. Ks. Zdeb pełni tę funkcję od 2011 roku do chwili obecnej¹⁶. Należy również zaznaczyć, że żaden z rzeszowskich księży posługujących w diecezji Graz-Seckau nie był jedynie duszpasterzem Polonii – wszyscy pełnili przede wszystkim posługę w austriackich parafiach jako proboszczowie lub wikariusze¹⁷.

2.4. Praca wśród Polonii irlandzkiej

Polonia w Irlandii to społeczność stosunkowo młoda. Przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej Polacy na Zielonej Wyspie stanowili bardzo nieliczną grupę. Wszystko zmieniło się po 2004 roku, kiedy to do Irlandii zaczęli masowo przybywać polscy emigranci, a wraz z nimi także polscy duszpasterze. W wyniku tej migracji Polonia stała się jedną z największych mniejszości narodowych,

12. Ks. Maciej Trawka święcenia kapłańskie przyjął 21 maja 1998 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego, obecnie pełni funkcję proboszcza parafii Matki Bożej Anielskiej w Gnasia, w diecezji Graz-Seckau.

13. Por. Dekret Wikariusza Generalnego diecezji Graz-Seckau – ks. Helmuta Burkarda mianujący ks. Macieja Trawkę duszpasterzem Polaków w Grazu, 28.06.2001 r.

14. Por. Dekret Wikariusza Generalnego diecezji Graz-Seckau mianujący ks. Józefa Kasprzaka duszpasterzem Polaków w Grazu, 22.10.2004 r.

15. Ks. Władysław Zdeb święcenia kapłańskie przyjął 29 maja 1993 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego, obecnie pełni posługę w parafii św. Małgorzaty Antiocheńskiej w Bad Mitterndorf, w diecezji Graz-Seckau.

16. Por. Dekret Wikariusza Generalnego diecezji Graz-Seckau mianujący ks. Władysława Zdeba duszpasterzem Polaków w Grazu, 22.08.2011 r.

17. Por. Relacja ks. Macieja Trawki – duszpasterza w diecezji Graz-Seckau, zbiory własne autora.

a język polski jednym z najczęściej używanych języków na Zielonej Wyspie. Zaangażowanie diecezji rzeszowskiej w tę pracę jest szczególnie widoczne w diecezji Limerick. To właśnie tam, nieprzerwanie od 2009 roku, duszpasterską troskę nad Polakami sprawują księża diecezji rzeszowskiej. Pierwszym był ks. Artur Ziąber¹⁸, który pełnił tę posługę w latach 2009-2012. Po jego powrocie do Polski misję w Limerick kontynuował ks. Andrzej Sroka, który pracował tam do 2018 roku. Od 2018 roku duszpasterzem Polonii w Limerick jest również rzeszowski ksiądz Krzysztof Tyburowski¹⁹. Polskie duszpasterstwo w Limerick koncentruje się przy kościele pw. Michała Archanioła w centrum miasta oraz przy parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Newcastle West. W ramach tego duszpasterstwa prowadzone są m.in. wspólnoty Domowego Kościoła, spotkania małżeńskie, kręgi biblijne, a przede wszystkim posługa sakramentalna²⁰.

Oprócz polskiego duszpasterstwa w diecezji Limerick, w Irlandii pracowało jeszcze trzech rzeszowskich kapłanów. Pierwszym z nich jest ks. Marek Pęczak²¹. Posługuje on w diecezji Cloyne, gdzie od 2010 roku opiekuje się duszpastersko Polonią²². Drugim jest ks. Stanisław Kardaś²³, pracujący wcześniej w Stanach Zjednoczonych. Do Irlandii przybył w 2017 roku. Duszpasterską troską otaczał Polaków w diecezji Elphin, pracując w parafii św. Anny w Sligo. Pracę na Zielonej Wyspie zakończył w 2023 roku, wracając do diecezji rzeszowskiej²⁴. Trzecim ze wspomnianych jest ks. Sławomir Jarzab. Do Irlandii przyjechał w 2012 roku. Do roku 2016 pracował wśród Polaków w diecezji Waterford i Lismore²⁵.

18. Ks. Artur Ziąber święcenia kapłańskie przyjął 21 maja 1994 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

19. Ks. Krzysztof Tyburowski święcenia kapłańskie przyjął 11 czerwca 1992 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

20. Por. *Zielona Wyspa – misyjna wyspa...* – wywiad z ks. Andrzejem Sroka misjonarzem w Irlandii, „Znak Łaski”, nr 2(79), rok 2016, s. 26-28.

21. Ks. Marek Pęczak święcenia kapłańskie przyjął 25 maja 1995 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

22. Por. M. Szast, *Duszpasterstwo migrantów – mechanizm zachowania czy przekraczania granic kulturowych (na przykładzie Polaków w Irlandii)*, „Rocznik Kolbuszowski”, nr 17, Kolbuszowa 2017, s. 216-2178; *Zielona Wyspa – misyjna wyspa...* – wywiad z ks. Andrzejem Sroka misjonarzem w Irlandii, s. 26-28; Relacja ks. Krzysztofa Tyburowskiego – duszpasterza Polonii w diecezji Limerick, zbiory własne autora.

23. Ks. Stanisław Kardaś święcenia kapłańskie przyjął 21 maja 1994 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

24. Por. Relacja ks. Stanisława Kardasia – duszpasterza w diecezji Syracuse w Stanach Zjednoczonych i diecezji Elphin w Irlandii, zbiory własne autora; Diecezja Elphin, *New Arrangements for Polish Chaplaincy in our Diocese*, dostęp 30.11.2024, New Arrangements for Polish Chaplaincy in our Diocese | Elphin Diocesan Website.

25. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 2012-2016.

2.5. Praca wśród Polonii francuskiej

Posługa rzeszowskich księży na rzecz francuskiej Polonii odbywa się przede wszystkim w ramach Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Na przestrzeni lat w jej strukturach posługiwało i nadal posługuje siedmiu księży. Pierwszym z nich był ks. Paweł Witkowski²⁶, który wyjechał do Francji w 2007 roku. Początkowo pracował w polskiej parafii w Dammarie-les-Lys, a po roku został przeniesiony do francuskiej parafii w Centrum Misyjnym Fontainebleau. Do duszpasterstwa polonijnego wrócił w 2008 roku, kiedy przeniósł się do polsko-francuskiej parafii pw. Trójcy Świętej w Lyonie, gdzie przez rok pełnił funkcję wikariusza, a przez kolejne trzy lata był proboszczem. W latach 2016-2023 posługiwał jako proboszcz polskiej parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Paryżu na Concorde. Od 2024 roku pracuje jako proboszcz polskiej parafii pw. Św. Genowefy w Paryżu²⁷.

Rok po ks. Witkowskim do Francji wyjechał ks. Łukasz Skawiński²⁸. Od 2008 roku pracował w polskiej parafii na paryskiej Concorde. Następnie, w latach 2017-2023, był proboszczem polsko-francuskiej parafii pw. Trójcy Świętej w Lyonie. Obecnie, od 2023 roku, pełni funkcję proboszcza w swojej pierwszej parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Paryżu²⁹.

Dwóch kolejnych księży wyjechało do Francji w 2011 roku. Byli to ks. Jan Cetnar³⁰ oraz ks. Piotr Szot³¹. Ks. Cetnar pracował we Francji do 2016 roku, po czym wrócił do Polski. Pracował m.in. w parafii Wniebowzięcia NMP w Paryżu oraz w parafii św. Ludwika w Fontainebleau. Po czterech latach pracy w Polsce, w 2020 roku ponownie wyjechał do Polskiej Misji Katolickiej, gdzie najpierw pracował w parafii Trójcy Świętej w Lyonie, a obecnie pełni funkcję proboszcza parafii w Metz. Ks. Szot po przyjeździe do Francji pracował m.in. w parafii Trójcy Świętej w Lyonie, a od 2016 roku pełni funkcję proboszcza polskiej wspólnoty w Noeux-les-Mines³².

26. Ks. Paweł Witkowski święcenia kapłańskie przyjął 29 maja 2004 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

27. Por. Polska Parafia Wniebowzięcia NMP w Paryżu, Ks. Paweł Witkowski, dostęp: 14.10.2024, <http://www.paris.parafia.info.pl/?p=main&what=15>.

28. Ks. Łukasz Skawiński święcenia kapłańskie przyjął 29 maja 2004 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

29. Por. Polska Parafia Wniebowzięcia NMP w Paryżu, Ks. Łukasz Skawiński, dostęp: 14.10.2024, <http://www.paris.parafia.info.pl/?p=main&what=15>.

30. Ks. Jan Cetnar święcenia kapłańskie przyjął 29 maja 2004 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

31. Ks. Piotr Szot święcenia kapłańskie przyjął 29 maja 2004 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

32. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 2011-2023; *Prêtre*, dostęp 15.10.2024, <https://parafianoeux.blogspot.com/p/aumonier.html>,

W 2014 roku do Polskiej Misji Katolickiej we Francji wyjechał kolejny rzeszowski kapłan – ks. Marcin Mazur³³. Przez pierwsze pięć lat pracował w parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Paryżu. W 2019 roku przeniósł się do parafii pw. św. Jana Bosko w Grenoble-Échirolles, gdzie pełnił funkcję proboszcza do 2024 roku, kiedy to wrócił do Polski³⁴.

Od 2024 roku posługę we Francji podjął ks. Łukasz Brągiel³⁵. Obecnie pracuje jako proboszcz polskiej parafii Matki Bożej Miłosierdzia w Nantes-Couëron. Dla ks. Brągla jest to drugi okres pracy we Francji – poprzednio, w latach 2010-2016, pracował w duszpasterstwie francuskim w diecezji Avignon³⁶.

Ostatnim ze wspomnianej siódemki rzeszowskich księży jest ks. Paweł Pietrusiak³⁷. Na 395. zebraniu plenarnym Konferencji Episkopatu Polski, które odbywało się w Lidzbarku Warmińskim w dniach 12-14 czerwca 2023 roku, kandydatura ks. Pietrusiaka została zatwierdzona. Od września 2023 roku pełni on funkcję rektora seminarium polskiego w Paryżu i jednocześnie wice-rektora Polskiej Misji Katolickiej we Francji³⁸.

2.6. Praca wśród Polonii brytyjskiej

Okres aktywności kapłanów diecezji rzeszowskiej na rzecz Polonii w Wielkiej Brytanii rozpoczyna się w roku 2021 i jest związany z posługą ks. Tadeusza Białasa. Jego praca na wyspach brytyjskich rozpoczęła się już w 2003 roku. Od tego czasu związany jest z Polską Misją Katolicką w Anglii i Walii. Początkowo posługiwał w Londynie, a po roku rozpoczął pracę z Polonią w hrabstwie East-Sussex. Nie był wówczas jeszcze kapłanem diecezji rzeszowskiej. Dekretem Biskupa Rzeszowskiego z dnia 4 sierpnia 2021 roku został inkardynowany do prezbiterium rzeszowskiego z dniem 23 sierpnia 2021 roku. Od tego dnia kontynuuje swoją posługę jako kapłan diecezjalny. Posługuje przy parafii w Brighton, jednocześnie

33. Ks. Marcin Mazur święcenia kapłańskie przyjął 1 czerwca 2000 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

34. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 2014 – 2023; Relacja ks. Marcina Mazura – duszpasterza Polonii we Francji, zbiory własne autora.

35. Ks. Łukasz Brągiel święcenia kapłańskie przyjął 10 maja 2008 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

36. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 2011-2016, Relacja ks. Tadeusza Białasa – duszpasterza w Polskiej Misji Katolickiej Anglii i Walii, zbiory własne autora.

37. Ks. Paweł Pietrusiak święcenia kapłańskie przyjął 11 czerwca 1992 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

38. Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Głosowania 395. Zebranie Plenarne KEP Lidzbark Warmiński, 12-14 czerwca 2023 r.*, dostęp: 15.10.2024, <https://episkopat.pl/doc/213869.wybory-395-zebrania-plenarne-kep>.

obsługując polonijne punkty duszpasterskie w Crawley, Hastings, Hove, Redhill, Worthing oraz Tunbridge Wells³⁹.

2.7. Praca wśród Polonii amerykańskiej

W Stanach Zjednoczonych pracuje lub pracowało w sumie kilkunastu księży z diecezji rzeszowskiej, nie wszyscy jednak w duszpasterstwie polonijnym. Pierwszym, którego warto wspomnieć, jest ks. Sławomir Kurc⁴⁰. Do Stanów Zjednoczonych wyjechał w 2003 roku. Ówczesny arcybiskup Chicago – kard. Franciszek George – skierował go do parafii św. Daniela Proroka w południowo-zachodniej części Chicago. W tej wielonarodowościowej parafii miał szczególną troskę otaczać Polonię⁴¹. Od 2021 roku ks. Kurc pracuje w duszpasterstwie polonijnym w parafii św. Jana de Brébeuf w Niles, również w archidiecezji Chicago⁴².

W 2003 roku do Kościoła Katolickiego i diecezji rzeszowskiej został przyjęty biskup Polskiego Kościoła Katolickiego w Stanach Zjednoczonych – Bronisław Ludwik Wojdyła, który już jako kapłan katolicki kontynuował pracę duszpasterską wśród chicagowskiej Polonii aż do swojej śmierci w 2024 roku. W ostatnich latach życia zmagał się z chorobą Alzheimera⁴³.

Wśród chicagowskiej Polonii pracuje także ks. Jan Wąchała⁴⁴, który od 2010 roku posługuje w parafii św. Joanny de Chantale w Chicago. W 2019 roku parafia ta połączyła się z parafią św. Kamila i przyjęła nową nazwę – parafia pw. św. Faustyny Kowalskiej. W 2021 roku ks. Jan Wąchała przeszedł na emeryturę, pozostając nadal czynnym duszpasterem⁴⁵.

Poza archidiecezją Chicago na rzecz Polonii pracowali także inni kapłani inkardynowani do diecezji rzeszowskiej. Byli to: ks. Andrzej Knapik⁴⁶, ks. Leszek

39. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 2021-2024.

40. Ks. Sławomir Kurc święcenia kapłańskie przyjął 21 maja 1994 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

41. Por. L. Szczepański, *Czuje się tam potrzebny – rozmowa z ks. Sławomirem Kurcem*, „Niedziela Rzeszowska”, nr 20/2008, s. VI.

42. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 2021-2023.

43. Por. A. Motyka, *Ks. Bronisław Ludwik Wojdyła (1941-2024)*, „Zwiastowanie”, nr 2/2024, s. 308-310.

44. Ks. Jan Wąchała święcenia kapłańskie przyjął 24 maja 1979 roku z rąk bpa Jerzego Ablewicza w Tarnowie.

45. Por. T. Dziesko, *Gazetka parafii św. Faustyny Kowalskiej Chicago*, 14 listopada 2021, s. 8; *History of st. Jane de Chantal parish*, dostęp: 15.10.2024, <https://stjanedechantalparish.com/about/history-of-our-parish/>.

46. Ks. Andrzej Knapik święcenia kapłańskie przyjął 28 maja 1978 roku w Tarnowie.

Wacławik⁴⁷, ks. Marek Miarecki⁴⁸ i ks. Stanisław Kardaś. Pierwszy z nich, ks. Knapik, pracę wśród Polonii rozpoczął w 1996 roku, w diecezji Cleveland. Jako rzeszowski ksiądz posługiwał do 2 sierpnia 2006 roku, kiedy to został ekskardynowany do tamtejszej diecezji⁴⁹. Dwa lata później, w 1998 roku, pracę z Polakami w stanie Teksas rozpoczął ks. Wacławik, który 15 maja 2002 roku stał się kapłanem diecezji Laredo w stanie Teksas⁵⁰. Ks. Miarecki przez pięć lat, od roku 2008 do 2013, pracował w parafii Matki Bożej Różańcowej w Passaic, w diecezji Paterson, w stanie New Jersey. W tej wieloetnicznej parafii był odpowiedzialny za duszpasterstwo Polonii. W 2013 roku powrócił do diecezji⁵¹. Ks. Kardaś wyjechał do Stanów Zjednoczonych w 2011 roku. Przez sześć lat pracował w bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa w Syracuse, w stanie Nowy Jork. W roku 2017 przeniósł się do Irlandii, gdzie kontynuował posługę dla Polonii⁵².

Oprócz wspomnianych księży w amerykańskim duszpasterstwie polonijnym przez krótszy okres posługiwali także inni rzeszowscy kapłani, którzy najczęściej pracując na placówkach misyjnych w Ameryce Środkowej i Południowej, przyjeżdżali do Stanów Zjednoczonych na tzw. urlopy sabatyczne. Jednym z nich był ks. Józef Głębiński⁵³, który pracuje na misjach w Gwatemali od 1996 roku, a w latach 2002-2003 pracował jako duszpasterz amerykańskiej Polonii⁵⁴.

3. Sylwetki zmarłych rzeszowskich duszpasterzy polonijnych

Spośród wspomnianych duszpasterzy polonijnych z diecezji rzeszowskiej trzech już nie żyje: zmarły w 2016 roku ks. Augustyn Lenart oraz zmarli w 2024 roku ks. Bronisław Wojdyła oraz ks. Artur Ziąber.

47. Ks. Leszek Wacławik święcenia kapłańskie przyjął 24 czerwca 1984 roku w Przemyślu.

48. Ks. Marek Miarecki święcenia kapłańskie przyjął 24 maja 2001 roku z rąk bpa Kazimierza Górnego.

49. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 1996-2006.

50. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 1998-2002.

51. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 2008-2013; Relacja ks. Marka Miareckiego – duszpasterza Polonii w Stanach Zjednoczonych, zbiory własne autora.

52. Por. Relacja ks. Stanisława Kardasia – duszpasterza w diecezji Syracuse w Stanach Zjednoczonych i diecezji Elphin w Irlandii, zbiory własne autora.

53. Ks. Józef Głębiński święcenia kapłańskie przyjął 4 czerwca 1989 roku z rąk bpa Jerzego Ablewicza w Tarnowie.

54. Por. Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 1996-2023.

3.1. Ks. Augustyn Lenart

Ks. Lenart urodził się 11 grudnia 1941 roku w Gwoźnicy Górnej. Był synem Wojciecha i Salomei z domu Nowak. W 1959 roku zdał maturę w Liceum Ogólnokształcącym w Łańcucie i rozpoczął formację seminaryjną w przemyskim seminarium duchownym. Świecenia kapłańskie przyjął 20 czerwca 1965 roku w katedrze przemyskiej. Pierwsze lata kapłaństwa spędził jako wikariusz w parafiach: Ustrzyki Dolne (1965-1967), Szebnie (1967-1969), Krosno (1969-1974) oraz Iwonicz Zdrój (1974-1978). W lipcu 1978 roku, odpowiadając na powołanie misyjne, wyjechał na misje do Kamerunu. Przez siedem lat pracował w diecezji Doume-Abong-Mbang. Po tym czasie z powodów zdrowotnych musiał wrócić do Polski. W rodzinnej diecezji powierzono mu parafię w Pstrągówce, gdzie przez trzy lata pełnił funkcję proboszcza. Powracające choroby tropikalne wymagały specjalistycznego leczenia, które wówczas nie było łatwo dostępne w Polsce. Takie możliwości istniały jednak w Belgii, dlatego w 1988 roku rozpoczął kolejny etap swojego życia – pracę wśród Polonii belgijskiej. Pełnił tę misję jako proboszcz w parafiach w Chaumont-Gistoux oraz w Longueville. Zapisał się w pamięci jako dobry pasterz, który ożywiał życie religijne wiernych, dbał o ich uświęcenie i katechizację. Gdy w 1992 roku powstała diecezja rzeszowska, został do niej inkardynowany, jako że jego rodzinna parafia znalazła się w granicach nowej diecezji. W 2012 roku przeszedł na emeryturę i powrócił do diecezji rzeszowskiej. Zamieszkał w parafii Dąbrówka-Gamrat, gdzie pomagał duszpastersko. Zmarł 6 marca 2016 roku, a pochowany został w rodzinnej Gwoźnicy⁵⁵.

3.2. Ks. Bronisław Wojdyła

Drugi ze zmarłych duszpasterzy – ks. Bronisław Wojdyła – urodził się 16 czerwca 1941 roku w Ujeździe, na terenie parafii Brzyska. Był synem Jana i Genowefy z domu Opiela. Egzamin dojrzałości zdał w 1959 roku w Liceum Ogólnokształcącym w Kołaczycach. Drogę ku kapłaństwu rozpoczął w seminarium w Przemyślu, z którego przeniósł się do seminarium w Gdańsku, skąd został usunięty. Nie poddał się jednak i postanowił kontynuować formację seminaryjną w Seminarium Polskim w Paryżu, gdzie przyjął święcenia subdiakonu i został inkardynowany do archidiecezji warszawskiej. Gdy okazało się, że zataił fakt usunięcia go z seminarium w Gdańsku, został również wydalony z seminarium w Paryżu⁵⁶.

55. Por. A. Motyka, *Ks. Augustyn Lenart, Z misją kapłańską w kraju i za granicą*, s. V; T. Kołodziej, *Parafia Dąbrówka - Gamrat*, s. 100.

56. Por. A. Motyka, *Ks. Bronisław Ludwik Wojdyła (1941-2024)*, s. 308-310.

W dążeniu do celu, jakim było dla Bronisława kapłaństwo, postanowił w 1965 roku wyjechać do Stanów Zjednoczonych, by kontynuować formację w Seminarium Polskim w Orchard Lake, jednak bezskutecznie. Pod wpływem tych niepowodzeń postanowił przejść do Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego (PNKK). Tam ukończył formację kapłańską i przyjął święcenia diakonatu 18 września 1968 roku w katedrze PNKK pw. Wszystkich Świętych w Chicago, a następnie święcenia prezbiteratu 30 listopada tego samego roku w kościele pw. Cyryla i Metodego w St. Louis⁵⁷.

Przez wiele lat pracował jako duszpasterz wiernych Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego. Był m.in. proboszczem w parafii pw. św. Marii w St. Louis oraz w parafiach św. Jadwigi i Dobrego Pasterza w Chicago. W swojej pracy był bardzo aktywny i wyróżniał się talentem organizacyjnym. Był koordynatorem synodów generalnych, członkiem gremiów zarządzających PNKK oraz delegatem Biskupa-Prymasa PNKK. Ks. Wojdyła aktywnie działał również na polu pracy patriotycznej, kulturalnej i społecznej. W 1972 roku w Chicago założył Organizację Młodzieży Polskiej, a także zainicjował powstanie Zespołu Tanecznego i Teatru „Rzeszowiacy”. Dzięki jego staraniom powstała placówka PNKK w Erechim w Brazylii⁵⁸.

Działalność ks. Wojdyły w Brazylii stała się przyczyną nieporozumień między nim, a zarządem PNKK. Jego praca cechowała się silnym ekumenizmem i zawsze blisko mu było do Kościoła Katolickiego. Wybór kard. Wojtyły na papieża jeszcze bardziej zmotywował go do działania. Pod wpływem tego wydarzenia wspólnoty PNKK w Brazylii przeszły do Kościoła Katolickiego, a ks. Wojdyła przekazał duszpasterską opiekę nad nimi Chrystusowcom. W wyniku tych działań został usunięty z PNKK 25 lutego 1979 roku. Nie chcąc opuszczać wiernych, którzy pozostali przy nim, założył Polski Kościół Katolicki, zachowując przy tym tradycje katolickie. Aby zapewnić niezależność od PNKK, 8 kwietnia 1979 roku przyjął święcenia biskupie z rąk prawosławnego biskupa Nowego Jorku, Francisza Josepha Ryana⁵⁹.

Biskup Wojdyła, dążąc do połączenia Polskiego Kościoła Katolickiego z Kościołem Rzymskokatolickim, powołał Centrum Kultury Polskiej im. Jana Pawła II. Od 1996 roku intensyfikował swoje starania o przyjęcie do Kościoła Rzymskokatolickiego. Na podstawie nadzwyczajnej łaski Ojca Świętego Jana Pawła II Kongregacja Nauki Wiary dekretem z 25 czerwca 2003 roku zezwoliła biskupowi Wojdyłe na przejście do Kościoła Rzymskokatolickiego. Jednym z warunków tej zgody była deklaracja, że nie będzie pełnił posługi biskupiej. 20 października złożył katolickie wyznanie wiary na ręce biskupa rzeszowskiego Kazimierza

57. Por. Księga ochrzczonych parafii w Brzyskach, nr aktu 9/1941.

58. Por. A. Motyka, *Ks. Bronisław Ludwik Wojdyła (1941-2024)*, s. 308-310.

59. Por. Tamże.

Górnego i stał się kapłanem diecezji rzeszowskiej, jednocześnie kontynuując pracę duszpasterską wśród chicagowskiej Polonii⁶⁰.

W ostatnich latach życia ks. Wojdyła zmagał się z postępującą chorobą Alzheimera, która stopniowo uniemożliwiła mu pełnienie posługi kapłańskiej. Zmarł 25 stycznia 2024 roku i został pochowany na cmentarzu Dobrego Pasterza w Orland Park w Chicago⁶¹.

3.3. Ks. Artur Ziąber

Ostatni ze zmarłych kapłanów – ks. Artur Ziąber – urodził się 17 kwietnia 1968 roku w Oleszycach. Jego rodzicami byli Władysław i Weronika z domu Uszykowska. W 1988 roku rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Przemyślu, które w związku z powołaniem do życia w 1993 roku Wyższego Seminarium Duchownego nowopowstałej diecezji rzeszowskiej ukończył w Rzeszowie, przyjmując święcenia kapłańskie z rak bp. Kazimierza Górnego 21 maja 1994 roku⁶².

Po święceniach pełnił funkcję wikariusza w kilku parafiach. Jako neoprezbiter został skierowany do pracy w parafii św. Bartłomieja w Chmielniku, gdzie pracował do 1996 roku. Kolejnymi parafiami jego wikariuszowskiej posługi były parafie: św. Mikołaja i Imienia Maryi w Bączalu Dolnym (1996-1999) oraz św. Józefa w Rzeszowie-Staromieście (1999-2000). W 2001 roku wyjechał na roczny kurs językowy do Londynu. Po powrocie pełnił funkcję wikariusza w parafiach bł. Karoliny w Rzeszowie (2001-2003) oraz Narodzenia NMP w Sędziszowie Małopolskim (2003-2009). W czasie swojej pracy jako wikariusz ukończył specjalistyczne studia z teologii życia duchowego, które uwieńczył w 2002 roku obroną pracy doktorskiej na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie⁶³.

W 2009 roku rozpoczął pracę wśród irlandzkiej Polonii. Przez trzy lata pracował w diecezji Limerick. Do Polski wrócił w 2012 roku, obejmując probostwo w parafii Matki Bożej Królowej Polski w podrzeszowskiej Dąbrowie. W tym czasie zaczął podupadać na zdrowiu. Po niecałych pięciu latach pracy w Dąbrowie stan zdrowia uniemożliwił mu kontynuowanie posługi proboszcza. 21 stycznia

60. Por. Tamże.

61. Por. Tamże.

62. Por. Portal Diecezji Rzeszowskiej, *Zmarł śp. ks. Artur Ziąber, były proboszcz w Dąbrowie*, dostęp 30.11.2024, <https://diecezja.rzeszow.pl/nekrologi/zmarl-sp-ks-artur-ziaber-byly-proboszcz-w-dabrowie>.

63. Por. Portal Diecezji Rzeszowskiej, *Zmarł śp. ks. Artur Ziąber, były proboszcz w Dąbrowie*, dostęp 30.11.2024, <https://diecezja.rzeszow.pl/nekrologi/zmarl-sp-ks-artur-ziaber-byly-proboszcz-w-dabrowie>; Schematyzmy diecezji rzeszowskiej z lat 1994-2009.

2017 roku przeniósł się do Sędziszowa Małopolskiego, gdzie przez kolejne lata mieszkał przy parafii Bożego Miłosierdzia jako rezydent. W 2024 roku jego stan zdrowia pogorszył się na tyle, że musiał przenieść się do Domu Pomocy Społecznej w Chmielniku, gdzie spędził ostatnie miesiące życia. Ks. dr Artur Ziaber zmarł 27 października 2024 roku w wieku 56 lat, w 30. roku kapłaństwa. Jego pogrzeb odbył się 30 października 2024 roku w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Sędziszowie Małopolskim, gdzie spędził ostatnie lata życia, a pochowany został na lokalnym cmentarzu⁶⁴.

Podsumowanie

W ciągu ponad trzydziestu lat swojego istnienia diecezja rzeszowska aktywnie włączała się w duszpasterstwo na rzecz Polaków mieszkających poza granicami. W początkach diecezji ilość kapłanów angażujących się w to duszpasterstwo była niewielka, jednak w miarę upływu czasu wzrastała. Liczba duszpasterzy wyjeżdżających do pracy z Polakami za granicą wyraźnie wzrasta w pierwszej dekadzie XXI wieku, aby swoje apogeum osiągnąć w drugiej dekadzie. Kierunkiem ich pracy we wszystkich przypadkach były kraje Unii Europejskiej albo Stany Zjednoczone. W aneksie do tego artykułu zamieszczone zostały dwie tabele, które obrazują informacje ujęte w jego treści. Tabela 1. zawiera wykaz księży wraz z miejscami oraz czasem ich pracy. W tabeli 2. zestawiono ilość duszpasterzy w odniesieniu do poszczególnych lat i państw.

Niniejszy artykuł może stanowić wkład w badania nad działalnością kapłanów młodej diecezji rzeszowskiej poza jej granicami. Otwiera także horyzonty badań nad podobną tematyką, takich jak posługa prezbiterium rzeszowskiego na misjach czy w duszpasterstwach zagranicznych, niepolonijnych.

64. Por. Portal Diecezji Rzeszowskiej, *Zmarł śp. ks. Artur Ziaber, były proboszcz w Dąbrowie*, dostęp 30.11.2024. <https://diecezja.rzeszow.pl/nekrologi/zmarl-sp-ks-artur-ziaber-byly-proboszcz-w-dabrowie>.

Aneks

Tabela 1: kapłani pracujący w duszpasterstwie polonijnym; miejsce i lata ich posługi.

LP.	KAPŁAN	KRAJ DZIAŁANIA	OD KIEDY	DO KIEDY	UWAGI
1	Ks. Białas Tadeusz	Wielka Brytania	2003	obecnie	Od 2021 r. jako kapłan diecezji rzeszowskiej.
2	Ks. Brągiel Łukasz	Francja	2024	obecnie	
3	Ks. Cetnar Jan	Francja	2011	obecnie	W latach 2016-2020 pracował w Polsce.
4	Ks. Chamik Józef	Niemcy	1993	obecnie	Do 2003 r. jako kapłan rzeszowski, następnie jako kapłan diecezji Mainz w Niemczech.
5	Ks. Głębiński Józef	Stany Zjednoczone	2002	2003	Misjonarz w Gwatemali.
6	Ks. Jarzab Sławomir	Irlandia	2012	2016	
7	Ks. Kardaś Stanisław	Stany Zjednoczone	2011	2017	
		Irlandia	2017	2023	
8	Ks. Kasprzak Józef	Austria	2004	2011	
9	Ks. Knapik Andrzej	Stany Zjednoczone	1996	obecnie	Do 2006 roku jako kapłan rzeszowski, następnie inkardynowany do diecezji Cleveland w USA.
10	Ks. Kurc Sławomir	Stany Zjednoczone	2003	obecnie	
11	Ks. Lenart Augustyn	Belgia	1988	2012	Od 1992 r. jako kapłan rze- szowski, zmarł w 2016 roku.
12	Ks. Mazur Marcin	Francja	2014	2024	
13	Ks. Miarecki Marek	Stany Zjednoczone	2008	2013	
14	Ks. Pęcak Marek	Irlandia	2010	obecnie	
15	Ks. Pietrusiak Paweł	Francja	2023	obecnie	
16	Ks. Skawiński Łukasz	Francja	2008	obecnie	
17	Ks. Sroka Andrzej	Irlandia	2012	2018	
18	Ks. Szot Piotr	Francja	2011	obecnie	
19	Ks. Trawka Maciej	Austria	2001	2004	
20	Ks. Tyburowski Krzysztof	Irlandia	2018	obecnie	
21	Ks. Waclawik Leszek	Stany Zjednoczone	1998	obecnie	Do 2002 roku jako kapłan rzeszowski, następnie inkardynowany do diecezji Laredo w USA.

LP.	KAPŁAN	KRAJ DZIAŁANIA	OD KIEDY	DO KIEDY	UWAGI
22	Ks. Wąchała Jan	Stany Zjednoczone	2010	obecnie	Obecnie jako emeryt
23	Ks. Witkowski Paweł	Francja	2007	obecnie	
24	Ks. Wojdyło Bronisław	Stany Zjednoczone	1968	2024	Od 2003 roku jako duszpasterz rzymskokatolicki, zmarł w 2024 roku.
25	Ks. Zdeb Władysław	Austria	2011	obecnie	
26	Ks. Ziąber Artur	Irlandia	2009	2012	Zmarł w 2024 roku.

Tabela 2: Ilość kapłanów pracujących w duszpasterstwie polonijnym w poszczególnych latach i państwach.

	BELGIA	NIEMCY	AUSTRIA	IRLANDIA	FRANCJA	WIELKA BRYTANIA	USA	RAZEM
1992	1	0	0	0	0	0	0	1
1993	1	1	0	0	0	0	0	2
1994	1	1	0	0	0	0	0	2
1995	1	1	0	0	0	0	1	3
1996	1	1	0	0	0	0	1	3
1997	1	1	0	0	0	0	1	3
1998	1	1	0	0	0	0	2	4
1999	1	1	0	0	0	0	2	4
2000	1	1	0	0	0	0	2	4
2001	1	1	1	0	0	0	2	5
2002	1	1	1	0	0	0	3	6
2003	1	1	1	0	0	0	3	6
2004	1	0	2	0	0	0	3	6
2005	1	0	1	0	0	0	3	5
2006	1	0	1	0	0	0	3	5
2007	1	0	1	0	1	0	2	5
2008	1	0	1	0	2	0	3	7
2009	1	0	1	1	2	0	3	8
2010	1	0	1	2	2	0	4	10
2011	1	0	2	2	4	0	5	14
2012	1	0	1	4	4	0	5	15

	BELGIA	NIEMCY	AUSTRIA	IRLANDIA	FRANCJA	WIELKA BRYTANIA	USA	RAZEM
2013	0	0	1	3	4	0	5	13
2014	0	0	1	3	5	0	4	13
2015	0	0	1	3	5	0	4	13
2016	0	0	1	3	5	0	4	13
2017	0	0	1	3	4	0	4	11 ⁶⁵
2018	0	0	1	4	4	0	3	12
2019	0	0	1	3	4	0	3	11
2020	0	0	1	3	5	0	3	12
2021	0	0	1	3	5	1	3	13
2022	0	0	1	3	5	1	3	13
2023	0	0	1	3	6	1	3	14
2024	0	0	1	2	7	1	3	14

Bibliografia

Opracowania

- Dzieszko T., *Gazetka parafii św. Faustyny Kowalskiej Chicago*, 14 listopada 2021.
- Gigilewicz E., *Polonia*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 15, Lublin 2011.
- Gigilewicz E., *Totuus Tuus Poloniae Populus*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 19, Lublin 2013.
- Jeż S., *Konieczność współpracy duszpasterstwa emigracyjnego z ojczyzną i krajem. Polska Misja Katolicka – najstarsza na świecie*, w: *Polacy i ich duszpasterze we Francji. Studia i Szkice*, red. J. Gołębiewski, P. Sieradzki, S. Zych, Rzeszów-Lublin 2019.
- Kaczmarek Z., *Chrystusowcy*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 3, Lublin 1985, k. 337.
- Kołodziej T., *Parafia Dąbrówka-Gamrat 1995-2015*, Dąbrówka 2015.
- Micewski B., *Zmartwychwstańcy*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 20, Lublin 2014.
- Motyka A., Ks. Augustyn Lenart, *Z misją kapłańską w kraju i za granicą*, „Niedziela Rzeszowska”, nr 14 (940), 03.04.2016.

65 Ilość duszpasterzy w ostatniej kolumnie różni się od sumy z wcześniejszych kolumn. Powodem takiej sytuacji jest fakt, że w roku 2017 ks. Stanisław Kardaś przeniósł się z duszpasterstwa polonijnego w Stanach Zjednoczonych do Irlandii, z tego względu został uwzględniony w tabeli zarówno jako duszpasterz w USA, jak i w Irlandii.

- Motyka A., *Ks. Bronisław Ludwik Wojdyła (1941-2024)*, „Zwiastowanie”, nr 2/2024.
- Motyka A., *Redemptor Hominis, Dziesięciolecie diecezji Rzeszowskiej (1992-2002)*, Rzeszów 2002.
- Motyka A., *Zarys dziejów diecezji rzeszowskiej*, w: *Schematyzm jubileuszowy diecezji rzeszowskiej 2016/2017*, red. J. Buczek, Rzeszów 2017, s. 16-17.
- Sroka A., *Zielona Wyspa – misyjna wyspa...* – wywiad z ks. Andrzejem Sroka misjonarzem w Irlandii, „Znak Łaski”, nr 2(79), rok 2016.
- Szast M., *Duszpasterstwo migrantów – mechanizm zachowania czy przekraczania granic kulturowych (na przykładzie Polaków w Irlandii)*, „Rocznik Kolbuszowski”, nr 17, Kolbuszowa 2017.
- Szczepański L., *Czuje się tam potrzebny – rozmowa z ks. Sławomirem Kurcem*, „Niedziela Rzeszowska”, nr 20/2008.
- Szymański J., *Duszpasterstwo polonijne – próba definicji*, w: *W kręgu badań nad Polonią i duszpasterstwem polonijnym*, red. S. Zych, B. Walicki, Lublin-Sokołów Małopolski 2015.
- Szymański J., *Polonijne Duszpasterstwo*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 15, Lublin 2011.
- Szymański J., *Rubin Władysław*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 17, Lublin 2012.
- Taras P., *Gawlina Józef Feliks*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 5, Lublin 1989.
- Walewander E., *Wielka Emigracja*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 20, Lublin 2014.

Strony internetowe

- Diecezja Elphin, *New Arrangements for Polish Chaplaincy in our Diocese*, dostęp 30.11.2024, [New Arrangements for Polish Chaplaincy in our Diocese | Elphin Diocesan Website](http://www.elphin-diocese.ie/).
- Polska Parafia Wniebowzięcia NMP w Paryżu, Ks. Paweł Witkowski, dostęp: 14.10.2024, <http://www.paris.parafia.info.pl/?p=main&what=15>.
- Polska Parafia Wniebowzięcia NMP w Paryżu, Ks. Łukasz Skawiński, dostęp: 14.10.2024, <http://www.paris.parafia.info.pl/?p=main&what=15>.
- Prêtre, dostęp 15.10.2024, <https://parafianoeux.blogspot.com/p/aumonier.html>.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Głosowania 395. Zebranie Plenarne KEP Lidzbark Warmiński, 12-14 czerwca 2023 r.*, dostęp: 15.10.2024, <https://episkopat.pl/doc/213869.wybory-395-zebrania-plenarnego-kep>.
- History of st. Jane de Chantal parish*, dostęp: 15.10.2024, <https://stjanedechantalparish.com/about/history-of-our-parish>.
- Portal Diecezji Rzeszowskiej, *Zmarł śp. ks. Artur Ziaber, były proboszcz w Dąbrowie*, dostęp 30.11.2024, <https://diecezja.rzeszow.pl/nekrologi/zmarl-sp-ks-artur-ziaber-byly-proboszcz-w-dabrowie>.

Streszczenie

Duszpasterstwo polonijne jest wyrazem troski o Polaków, którzy wyemigrowali poza granice kraju. We wszystkie działania z nim związane angażują się polskie diecezje, w tym również diecezja rzeszowska, powołana do życia 25 marca 1992 roku. Od samego początku nie tylko prowadziła działalność duszpasterską na swoim terenie, ale także wspierała Polonię za granicą.

Na przestrzeni lat kapłani diecezji rzeszowskiej podejmowali posługę duszpasterską w Stanach Zjednoczonych oraz w krajach Europy Zachodniej, takich jak Belgia, Niemcy, Austria, Irlandia, Francja i Wielka Brytania. Niniejszy artykuł dokumentuje pracę 26 księży diecezji rzeszowskiej, którzy przez krótszy lub dłuższy czas pełnili posługę w tym wyjątkowym duszpasterstwie.

Tekst zawiera również biografie trzech kapłanów, którzy już odeszli: ks. Augustyna Lenarda, ks. Bronisława Wojdyły oraz ks. Artura Ziąbera. Całość zwieńczają tabele przedstawiające poszczególnych duszpasterzy oraz kraje, w których pracowali.

Słowa kluczowe: Polonia; Diecezja Rzeszowska, duszpasterstwo polonijne.

PRIESTS OF THE DIOCESE OF RZESZÓW MINISTERING TO POLISH COMMUNITIES ABROAD FROM 1992 TO 2024

Summary

Polish pastoral ministry abroad is an expression of care for Poles who have emigrated beyond the country's borders. All Polish dioceses are involved in this mission, including the Diocese of Rzeszów, which was established on March 25, 1992. From its very beginning, it has not only carried out pastoral activities within its own territory but has also provided support to the Polish community abroad.

Over the years, priests from the Diocese of Rzeszów have undertaken pastoral work in the United States as well as in several Western European countries, such as Belgium, Germany, Austria, Ireland, France, and the United Kingdom. This article documents the work of 26 priests from the Diocese of Rzeszów who, for shorter or longer periods, served in this unique ministry.

The text also includes biographies of three deceased priests: Fr. Augustyn Lenard, Fr. Bronisław Wojdyła, and Fr. Artur Ziąber. The article concludes with tables presenting the individual chaplains and the countries in which they served.

Keywords: Polonia; Diocese of Rzeszów, Polish pastoral ministry.